

(1900 – 1980)

İHSAN ERTEM

1943 Denizli mahkûmları listesine baktığımızda Kastamonu'nun Küre ilçesinden dört isim görüyoruz. Bunlardan birisi Küre'ye bağlı Seydiler Kasabasından merhum İhsan Ertem'dir. Seydiler 1991 yılında ilçe olmuştur. Kastamonu'dan İnebolu'ya doğru giderken, 33. kilometrede, muhteşem manzaralarına bakarak dünya cenneti diyebileceğimiz bir ilçedir Seydiler.

Merhum İhsan Ertem 1900 doğumlu olup, Cumhuriyet döneminin ilk öğretmenlerindendir. O devirlerde dinini, maneviyatını yaşamak isteyen hemen herkesin başına gelen musibetler, sıkıntılar elbette İhsan Ertem'i de teğet geçmemiş... Başına gelmedik eziyet kalmamış merhumun. Şikâyet etmişler, hapse atmışlar, mesleğini elinden almışlar vs. vs... Hatıralarından öğreniyoruz ki; O mert, cesur, eğilmez, taviz vermez bir adam...

Merhum eşinin muztar kalarak yaptığı bir dua sonunda Allah'ın izni, Üstad'ın himmetiyle, İhsan Ertem Denizli Hapishanesinden yanlışlıkla erken tahliye edilir. O ben değilim dese de "Hoca bizi uğraştırma" diyerek onu zorla evine gönderirler. Hapishanede yaşadıklarını aşağıdaki metne bırakarak, bir noktayı dikkatten kaçır endişesiyle burada yazmak istiyorum. İhsan Ertem köyüne dönünce kendisini şikâyet edip Denizli'ye gitmesine sebep olanı muhbiri arar yıllarca. Sanıldığı gibi ceza vermek için değil; ona bir tarla hediye etmek için arar. Sebebini tahmin etmek zor değil herhalde...

İhsan Ertem 9 Eylül 1980 tarihinde vefat etti. Kabri, Seydiler'in Çırdak Köyü'ndedir.

İhsan Ertem'in hatıralarını bize yazılı olarak torunu muhterem Atila Özkan verdi. 1956 doğumlu Atila Bey, İhsan Ertem'in kızı tarafından torunudur. Bizzat dedesinden, annesinden ve dayılarından dinlediklerini müsvedde olarak kaleme almış Atila Bey. Bana, dedesi İhsan Ertem'in hatıralarını kendi dilinden, imla kurallarına göre yazıp düzenleme işi kaldı. Ayrıca Atila Özkan'la bir araya gelerek kamera çekimi de yaptık. Böylece yazılı hatıraların teyidini de almış olduk.

İhsan Ertem Anlatıyor:

Köyümüz Çırdak'ta imamlık yapan rahmetli Babam Hasan Ertem, benim de kendisi gibi köyümüz Çırdak'ta İmam veya öğretmen olmamı istiyordu. İlk imamlık bilgilerini ve din derslerini okul öncesinde babam verdi bana. Tahsil hayatımı Kastamonu'da tamamladım. Arapça ve Osmanlıca eğitimi alarak imamlık icazetimi aldım. Askerlik hizmetimi bitirip köye döndüğümde imamlık tayinim uzağa çıktı. Babam kabul kabul etmedi. Kastamonu'da bulunduğum bir sırada arkadaşlarım "Öğretmenlik imtihanı var, sen de müracaat et" dediler. İmtihana katıldım ve kazandım.

ÖĞRETMEN OLDUĞUM KÖYDE BENİ ŞİKÂYET ETTİLER

Öğretmenlik imtihanını kazandıktan sonra, kendi köyümüzde boşluk olmayınca Safranbolu'da öğretmenliğe başlamama babam müsaade etti. Safranbolu'da Risale-i Nur'u tanıdım ve oradaki Risale-i Nur talebelerine ve nur hizmetlerine dâhil oldum. Babamın hastalığı sebebiyle tayin istedim. Abana ilçesinin Güde Köyü'ne tayinim çıktı. Burası kendi köyüm Çırdak'a daha yakındı. Safranbolu'da kalbimi Risale-i Nur'a bağlamıştım. Güde Köyü'nde de derslere ve sohbetlere başladık, misafirler de geliyordu.

Güde Köyü'nde başıma bazı işler geldi.

Bir "Milli Bayram" günü baktım ki yağmur yağacak. Velilere "Okulda, kapalı yerde yapalım bayramı" dedim. Zıt görüşte olan üç veli itiraz ederek "Sen zaten bayramı yapmak istemiyorsun. Yağmur yok, uyduruyorsun, dışarıda

yap” dediler. İçlerinden birisi “Seni şikâyet edeceğim” dedi ve ayrılıp gitti. Bayram dışarıda başladı, fakat yağmur başlayınca merasim kısa sürdü. Bir miktar da ıslandık. Bu şikâyet üzerine beni karakoldan çağırdılar. Gittim. “Din dersleri verdiğin, Risale-i Nur derslerine katıldığın ve bayram yapmak istemediğin için hakkında şikâyet var” dediler. “Asıl ben onlardan şikâyetçiyim, iftira atıyorlar. Halkı ikna ettiler, bayramı dışarıda yaptık. İnsanlar yağmurdan ıslandı. Evet, bayram kısa sürdü. Eğer içeride olsaydı daha uzun olacaktı. Ben de onlardan davacıyım, şahitlerim var” dedim. Komutan durumu araştırdı, öğrendi ve bana “Hocam vazifenize devam ediniz” dedi.

İhsan Ertem ve hatıralarını yazan torunu Atila Özkan

ÜSTAD ÖĞRETMENLİKTEN İMAMLIĞA GEÇMEME RAZI OLMADI

1943 yılında iki oğlum Hasan ve Feyzi’yi yanıma alarak Üstad Hazretlerini Kastamonu’da ziyaret ettim. Henüz Denizli hadisesi başlamamıştı.

Kastamonu’da önce Mehmet Feyzi Efendi’yi ziyaret ettik. “Üstadı ziyaret edeceğim ama yasakmış diye duydum” dedim. Feyzi Efendi de “Doğru, ama şansınızı bir deneyin hocam” dedi. Çarşıya geldim, köye götürmek için büyük harflerle yazılmış bir Kuran’ı Kerim satın aldım. Giderken aklımda soru vardı, Üstada sorarım diyordum. Karakol karşısındaki Üstad’ın kaldığı eve geldik. Bir kardeş çıktı, “Üstad’ı ziyaret etmek istiyoruz” dedim. “O da sizi bekliyor. Üstat bana ‘Yanında iki çocukla birisi gelecek sakın almamazlık etme’ dedi, geleceğinizi biliyordu” dedi. Girdik. Odada pek bir şey yoktu. Yalnızca bir ibrik ve yatağı vardı. En çok dikkatimi çeken, fareler olmuştu. İnsanlardan hiç çekinmiyorlardı. Üstad çocuklarla ilgilendi, onlara ders verdi, nasihat etti. Sohbetin sonuna doğru Üstad “Kuran’ı ver bakalım” dedi ve aldı. Bir sayfayı açtı. “Sizi buraya getiren sorunun cevabı burada” deyince ben uyandım. Soruyu sormayı unutmuşum. “Buraya bak, oku, anlarsın” dedi. Kalemimi aldı ve Kuran’a iki dua yazıverdi. Ben de, çocuklar da Üstad’ın büyüklüğünü bir kere daha görmüş olduk.

Orada, öğretmenliği bırakıp imam olarak görev değişikliği yapmak istediğimi sordum Üstad’a. Üstad, öğretmenliğe devam etmemi istedi. “Güde’ye git, muallimliğe devam et, daha hayırlı olacak inşallah” dedi. Döndüm, Güde öğretmenliğine devam ettim.

TUTUKLUSUN DENİZLİYE GİDECEKSİN

Sene 1943. Birisi Kastamonu’ya gider, benim gibi kişilerin evlerinin arandığını öğrenir. Bizim köyde de bu durum böyle olur diye beni şikâyet eder. Hemen eve gittim ve sadece Kuran’ı bırakarak babamdan kalan kitapları ve kendi kitaplarımı samanlığın en ücra köşesine sakladım. Artık ev içinden laf mı kaçırıyorlar, yoksa yardım eden mi oldu veya ihbar edenler gördü mü bilmiyorum. Yapılan aramada samanlığa sakladığım Risale-i Nur kitapları bulunuyor. Hemen zabıt tutuluyor.

Yaz tatili. Köyde çalışıyordum. Jandarmalar geldi “Tutuklusun, Denizli’ye gideceksin” dediler. Kendilerine “Karakola teslim olurum, siz gidin” dedim. “Bir araba dolusu insan seni bekliyor, emir böyle” dediler. “Ben hazırlık yapmadan gitmem” dedim. Sert çıktılar, “Elimizden kaza çıkmasın, emir kat’i” dediler. “Deneyin o zaman. Hazırlığım biter, o zaman arabaya koşar, birlikte gideriz” dedim. Beklediler. Bu arada aileme yolluk yaptırdım. Arabaya binerken azıklarımı elimden almaya kalktılar. Arkadaşlar “Biz verdik, sen de ver, çok bekledik, gidelim” dediler. Daha da sinirlendim. Vermedim, direttim. “Bunları neden alıyorsunuz anlaşıldı. Biz idam edileceğiz diye alıyorsunuz. Madem öyle ben de gitmiyorum” dedim. “Hoca öyle bir durum yok, sadece ağırlık yapıyor arabaya” dediler. “Arabaya ağırlık yapan bizleriz, siz yiyecekleri alın, ben binmeyeyim o zaman” dedim. Ve sonunda yiyeceklere izin verildi. Arabaya bindim. Önce Seydiler ilçesine, oradan da Kastamonu’ya geldik. Kastamonu’dan da binenler oldu. Ağırlık meseleleri orada bir daha konuşuldu. “Ağırlık olur da araba bozulursa biz yürürüz” dedik, vermedik. Ve Denizli’ye doğru yola çıktık.

DENİZLİ HAPİSHANESİNDE ÜSTADIMIZI LAĞIM GEÇEN BİR YERE KOYMUŞLARDI

Denizli’ye vardığımızda hava kararmıştı. Üstadı ayrı bir yere almışlar, bizi ayrı bir yere aldılar. Kupkuru bir yer. Birkaç teneke su ve bir mum vardı. O gece mum ışığı bitmeden getirdiğimiz azıklardan yedik. Yerlere palto, ceket serdik, birbirimize yaslanarak yattık. Hava serindi.

Sabah kalktığımızda üstadı gördük. Lağım geçen bir yere koymuşlardı Üstadımızı. Üzüldüğümüzü anladı, “Ben iyiyim, endişe etmeyin” dedi.

Bir gardiyan geldi, “Şu parayı al bize sedir yaptırır, bir iki de battaniye aliver” dedim. “Olmaz, emir böyle” dedi. Israr ettim... “Damdaki hayvanlar bile mertek üstünde yatıyor. Şurada bir tahta bile yok, utanmıyorsunuz siz” dedim. “Kafamı bozma” dedi. Kızıştım, “O bozuk kafayla, o hasta vücudunla nasıl dolaşıyorsun, yüzüne bakılmıyor” dedim. Arkadaşlar araya girdi “Bırak” dediler. Neyse adam gitti. Aynı gardiyan bir kaç saat sonra tekrar geldi yanımıza. Bana “Kusura kalma, öyle demem lazımdı. Hastalığımı bildin çaresi nedir?” dedi. “Çaresi, bak sen hocamıza git, beni gönderdi, de anlat” dedim. Gitmiş. Üstad “Onlara yardımcı ol. Hastalığını da tedavi ederiz inşallah” demiş. Ertesi günü yine geldi “Ben yarın izinliyim, siz boş insanlar değilsiniz, şuraya yazın da ihtiyaçlarınızı gidereyim” dedi. O gardiyan bize yardımcı olmuştu.

Hapishaneye gelişimize iki ay kadar olmuştu. Mahkemeye çıkanlar oluyordu. Bir gün risale yazdık, okumak üzereyken arama yapmaya geldiler. Risale bendeydi. Arama esnasında ellerimiz havada. Kimse zan altında kalmasın diye buruşturup camdan atacaktım, olmadı. Buruşturdum, o anda üzerime bir gülme geldi ki çatlıyorum gülmekten. O sırada gözüme yırtık bir astar takıldı, gülerken yırtık astara atıverdim. Arama yapanlar “Bu adam çok ferah, bunda yoktur” demezler mi. Beni atladılar. Diğer arkadaşlardan da çıkmayınca, ilahi bir lûtfâ mazhar olmuştuk. Bu hadiseyi hiç unutmuyoruz.

İSİM BENZERLİĞİMDEN ERKEN TAHLİYE OLDUM

Denizli hapishanesindeyiz. Bir gece, içimde bir ağırlık vardı erken yattım. Bir rüya gördüm. Rüyamda, Kastamonu Küre’de bulunan Muhammed Bakır Hazretlerinin türbesinden, karşıdaki Muslihiddin Tahvil diye bildiğimiz veli bir zatın makamına dağdan dağa bir ip gerildi. Hapishaneye düşen bütün arkadaşlar oradaydı yalnız Üstad yoktu. “Bu ipten karşıya geçen kurtulur” dediler. Kimse çıkmadı. Ben gidiyorum diye hareket ettim. Arkadaşlar “Kesin ölürsün” dediler. “Nasılsa ölüm var” dedim, çıktım ipe. Karşıya doğru geçerken, ellerim kan içinde kaldı. Sıkıntı ve heyecanla ilerlerken ileride ipin eğildiğini gördüm. Yine de gideyim dedim. O heyecanla bağırışım. Bağırılmama koğuştaki herkes uyanmış, ayaklanmış. Küre’den Saatçi Mehmet Acar amca “Uyandırmayın, rüya bir sonuca varsın, biz kalktık zaten” diyerek beni uyandırtmamış, beklemişler. Ve ipe geldim, koptu kopacak. Oradan bir el uzandı, beni karşıya aldı ve uyandı. Baktım herkes ayakta.

Su getirdiler. Küreli Hacı Dursun Özçelik terliyim diye getirilen suyu bana vermedi. “Üzerini değiştir hocam” dedi. “Rüya görüyordun, bizi ayağa kaldıran bu rüyayı Hacı Mehmet Acar amca tabir ediversin. Ben rüya tabirini ondan öğrendim” dedi. Gördüğüm rüyayı anlattım. Hacı Mehmet Acar amca “Güzel rüya ama af çıksa daha mahkemeler bitmedi. Dışarıdan da bir haber yok. Yakınlarından ölüm var desem, o şekilde bir rüya değil. Ben anlam veremedim. Bunu yazalım Üstada soralım” dedi.

Yazdık Üstada gönderdik. Üstad “Bu rüyayı kim görmüşse hazırlansın, isim soyadı benzerliğinden tahliye olacak” demiş. Bir müddet sonra haber geldi “Gözün aydın çıkıyorsun” dediler. “Ben o kişi değilim, burada bir başka İhsan Ertem var, onu bulun. Buradaki herkesin suçu neyse benimki de aynıdır” dedim. “Bizi yorma, hazırlan” dediler. Öyleyse bir şartla “Beni Üstada görüştürünüz, o dediyse çıkarım” dedim. “Tamam, o kolay veda edersin hem” dediler. Arkadaşlar da “Git Üstada sor, biz vedalaşalım, olmazsa geri dönersin” dediler. Üstadın yanına getirdiler beni. “Hocam bu ne iştir, nasıl giderim ben?” dedim. Üstad “Biz her şeyi bilemeyiz, bizi de aşan sırlar

vardır. Buraya kadarmış. Git çocukların zor durumda. Hanımına söyle hakkını helal etsin. Bize de dua etsin. Sakın onu üzme” dedi. İsrar ettim. “Üzülme, biz de bir ay sonra geleceğiz” dedi. Helalleşip ayrıldım.

HANIMA “SEN NE DEDİN DE, ÜSTAD HAZRETLERİ HAKKINI HELAL ETSİN” DEDİ?

Köye döndüm. Hemen hanıma “Şerife hanım sen ne dedin de, Üstat hazretleri ‘Hakkını helal etsin’ dedi, bu ne iştir?” dedim. “Sen Denizli’ye gittikten sonra bir gün dua ederken, ‘Eğer Bediüzzaman gerçekten evliya ise kocamı salıverirler’ dedim. Ve sen geldin, demek ki iyi kulmuş. Ben helal ettim” dedi hanım. Meğer hanım çocuklarla yalnız başına kalınca çok sıkıntılar çekmiş, hastalanmış.

Yirmi yedi gün sonra, bir yanlışlık olmuş diye karakoldan bir haber geldi. Gittim karakola. “Hocam seni çağırdık, isim benzerliğinden dolayı seni yanlışlıkla tahliye etmişler. Ama beraat haberiniz de geldi. Diğer arkadaşlarınız da geliyor. Denizli’ye gitmenize gerek yok artık” dediler.

BENİ İHBAR EDENE BİR TARLA HEDİYE EDECEĞİM

Evde aile içinde “O samanlığa sakladığım kitapların yerini ağzından kaçırın var mı, söyleyin kızmayacağım” dedim. Böyle bir şey olmadığı anlaşılınca köy halkına “Beni ihbar edene hakkımı helal edeceğim, yeter ki çıksın ortaya” dedim. Kimse çıkmadı. Torunum Atıla “Dede madem çok istiyorsun, itiraf edene para veya bir tarla bağışla” dedi. Buna aklım yattı. Köylülere “Beni ihbar edene bir tarla vereceğim, yeter ki söylesin inandırın” dedim. “Niye bu kadar ısrarlısın?” dediler. “Allah ondan razı olsun ki, onun sayesinde öyle bir insan tanıdım, öyle bir sultana şahit oldum ki orada aldığım derslerle dünyaya yeniden gelmiş gibi oldum” dedim. Yine de hiç kimse itiraf etmedi. Fakat ben o ihbarcıya hakkımı helal ettim.

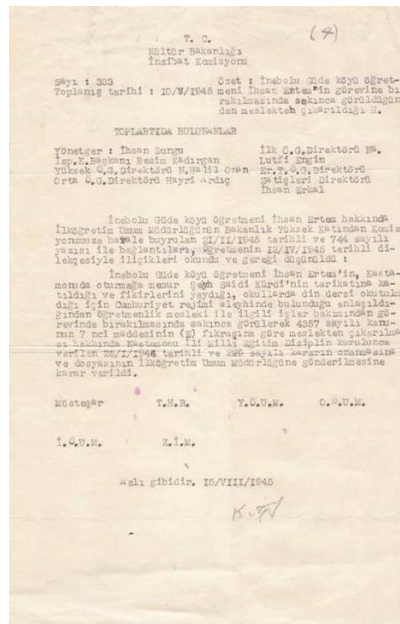
BERAAT ETTİĞİM HALDE, ÜÇ BUÇUK YIL ÖĞRETMENLİKTEN UZAKLAŞTIRILDIM

Denizli hapsinden sonra Kültür Bakanlığı İnzibat Komisyonu bir toplantı yaparak “İnebolu Güde Köyü öğretmeni İhsan Ertem’in görevinde bırakılmasında sakınca görüldüğünden meslekten çıkarıldığı hakkında...” diye alınan bir kararla Öğretmenliğime son verildi. “Toplantı tarihi: 10.V.1945”

Alınan karar aynen şöyle:

“İnebolu Güde Köyü öğretmeni İhsan Ertem hakkında İlköğretim Umum Müdürlüğünün Bakanlık Yüksek katından komisyonumuza havale buyrulmuş 21/II/1945 tarihli ve 744 sayılı yazısı ile bağlantıları, öğretmeni 12/IV/1945 tarihli dilekçesiyle ilişkileri okundu ve gereği düşünüldü.

“İnebolu Güde Köyü öğretmeni İhsan Ertem’in Kastamonu’da oturmaya memur Şeyh Said-i Kürdî’nin tarikatına katıldığı ve fikirlerini yaydığı, okullarda din dersi okutulmadığı için Cumhuriyet rejimi aleyhinde bulunduğu anlaşıldığından öğretmenlik mesleği ile ilgili işler bakımından görevinde bırakılmasında sakınca görülerek 4357 sayılı kanunun 7. maddesinin (E) fıkrasına göre meslekten çıkarılması hakkında Kastamonu ili Milli Eğitim Disiplin Kurulunca verilen 25/II/1944 tarihli ve 229 sayılı kararın onanmasına ve dosyanın ilköğretim Umum Müdürlüğüne gönderilmesine karar verildi.” (6 adet imza) “Aslı gibidir 15/VIII/1945”

Denizli hapsinden sonra Kültür Bakanlığı İnzibat Komisyonu bir toplantı yaparak İhsan Ertem'in öğretmenliğine son verilir. Toplantı tarihi: 10.V.1945

EMEKLİLİĞİME YAKIN BENİ YİNE İHBAR ETTİLER

Daha sonra Demokrat Parti döneminde öğretmenlik hakkımı geri aldım ve Küre'nin Avşar köyünde tekrar öğretmenliğe başladım. Oradan, kyme daha yakın olan şalgam köyü đretmenliđi boştu, bu köye geçtim. şalgam köyünden kendi köyüm Çırdak'a gidip geliyordum.

Emekliliđim doldu müracaat ettim. Yılsonu gelinceye kadar devam etmemi istediler. İzinli idim, Çırdak kyme geldim. Köyün imamı iki gün hastalanmış. Bana "Cuma namazını kıldırver" dediler. "Tamam" dedim. Birisi ihbar etmiş. Seydiler'den okula müfettiş gelip beni sormuş. "Kendi köyüne gitti, Cuma namazını kıldıracak" demişler. Müfettiř kyme kadar geldi. Namaz bitiminde tanıştık. "Görevini bırakıp buralara namaz kıldırılmaya geliyorsun" dedi. "İzinliydim" dedim. "Milli Eđitime sormadan gelmişsiniz" dedi. "Benim emekliliğim geldi, mracaatım var, okul tatilini bekliyorum. İlla da zabıt tutarsanız siz bilirsiniz" dedim. Zabıt tuttu, fakat bu arada ben emekli oldum. Babamın sözünü yerine getirdim, Çırdak kyme döndüm.